

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1'50.
TABOR izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri v
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 10.—, za ino-
menstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11'50, na izkaznice D 10.—
inzerati po dogovoru.
Naroča se pri upravi TABORA*,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1'50.
UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun št. 11.787.
Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III. Maribor, petek 1. decembra 1922. Številka: 273.

Četrta obletnica uje- dinjenja.

Maribor, 30. novembra.

Jutri slavimo praznik ujedinjenja vseh delov naše države v eno in edinstveno Jugoslavijo. Pred štirimi leti je deputacija Narodnega vijeća ob divnem navdušenju vsega naroda brez razlike plemen, ver in pokrajin, dospela v Beograd, da izroči dotedanji srbski vladi in regentu Aleksandru formalno izjavo o ujedinjenju osvobojenih pokrajin s Srbijo ter o takojšnji ustanovitvi skupne države z enim monarhom in enim zakonodajnim telesom. Narodno Vijeće je bilo takrat formalni, dasiravno ne pravni nositelj suverenosti onih osvobojenih delov bivše avstroogrške monarhije, ki jih nasešuje Jugoslovensko prebivalstvo. Ne smemo pa se udajati nepotrebnim iluzijam; nadaljnega pohoda italijanskih čet, kot dela antantnih vojsk ni zadržal platično lepi protest Narodnega vijeća, marveč krepek odpor srbske vojske, ki ji antanta ni mogla odrediti nespornih zaslug za svojo zmago, zlasti pa za razbitje bivše monarhije. Velezaslužno in še vedno ne dovolj ocenjeno pa je bilo delo Jugoslovenskega odbora, ki je v inozemstvu razbijal tisoče pomislekov in uprav neverjetno nepoznavanje razmer v južnem delu bivše habsburške monarhije. Skupnemu naporu srbske vojske, dobrovoljcev iz avstro-ogrške Jugoslavije, srbske kraljeve vlade in Jugoslov. odbora - delu, ki ni bilo vedno tako složno kot bi bilo treba, k pa je vendar stremelo k istemu cilju: k osvobojenju in ujedinjenju vseh delov našega troedinjega naroda — temu delu in celotni zmagi antante — imamo zahvaliti za zgodovinski preobrat v naših deželah. Ne smemo pa tudi pozabiti vseh tostran vojne črte, ki so po svojih močeh podpirali velikansko delo in s širjenjem jugoslovenske zavesti pripravljali ljudstvo za dan osvobojenja in ujedinjenja.

Nešteto činiteljev je delovalo za uresničenje tega slavnostnega trenutka, in ko je nastopil, se je šele pričelo delo za izgradnjo prave Jugoslavije. Idealna kraljična, ki se nam je kazala v sanjah in navdušenju, je morala odstopiti pred ženo dela in borbe, pred realno Jugoslavijo. V teh štirih letih smo Srbi, Hrvati in Slovenci do dobra preizkusili svoje državotvorne sposobnosti: politično življenje je razgalilo vse naše dobre in slabe strani. Upajmo, da se polagoma očistimo privzgojenih slabosti, zlasti brezplodnega negativizma in zagrizenega plemenskega separatizma, ki je bogat baš v onih delih naroda, ki so bili vajeni rušiti državo, Jugoslavija, parlamentarna, ustavna monarhija je plod realnih dejstev in pred njeno državno idejo, izraženo v pomenu 1. decembra, izginjajo slabotne tvorbe plemenskega historicizma. Naša država se konsolidira vedno bolj, njena politična in gospodarska bilanca dobiva v mednarodnem življenju isto za letom večje postavke. Kakor raste njen ugled, tako raste tudi moč našega naroda.

Tej državi, plodu osvobojenja iz več stoletnega robstva, tej edini garanciji za našo bodočnost, naj bodo tudi v bodoče posvečene vse naše moči!

General Vasić bo stopil pred javnost.
Beograd, 29. novembra. (Izvirno.) Včeraj je posetil ministrskega predsednika bivši vojni minister general Milan Vasić. Kakor se doznava, namerava v kratkem odgovoriti na obdolžitve, ki so se v zadnjem času iznesla zoper njega v javnosti.

Radićevo pismo Davidoviću.

Radić se odreka republiki?

Beograd, 30. novembra. (Izvirno.) Bivši hrvatski ban dr. Toma Tomljenović je prinesel predsedniku demokratske stranke Ljubi Davidoviću pismo predsednika Hrvatskega bloka Stjepana Radića, v katerem mu sporoča, da bodo Radićeveci in pristaši hrvatske zajednice prišli v Beograd v narodno skupščino ter da so pripravljene sprejeti v principu tudi Vidovdansko ustavo, toda s primerno korekturo, da se Hrvatska ne razdeli v štiri,

temveč samo v tri ali dve oblasti. Kot protiuslugo zahteva Radić, da se Ljuba Davidović in Stojan Protić obvezata, da bosta pomagala strmoglaviti sedanjjo vlado. Tomljenović je nadalje vedel poročati, da pridejo Radićeveci in zajedničarji že 2. decembra v Beograd ter da so se po njegovi zaslugi odrekli republiki in celo avtonomiji in da so pripravljene sprejeti v splošnem vidovdansko ustavo, vendar pa s tem še ne smejo stopiti pred javnost.

Kaj pravi Protić?

Beograd, 30. novembra. (Izvirno.) Sotrudnik beograjskega lista »Vreme« se je dalje časa razgovarjal s Protićem, ki mu je razvijal sledeče misli: Sklep Hrvatskega bloka, izdan v komuniketu dne 25. novembra, lahko služi za temelje bodočih pogajanj. Komuniket izraža konkretno zahtevo Hrvatskega bloka. Predpogoji, ki jih stavi Hrvatski blok, ne pomenijo prekinjenja dosedanjih pogajanj ali pa odpovedi Hrvatskega bloka na akciji za desego sporazuma ter obetajo uspešni in povoljni potek nadaljnjih pogajanj. Vlada sicer v svojih oficijelnih organih izjavlja, da se veseli prihoda Hrvatskega bloka ter da pomeni to le okrepitev državne misli, toda iz njenih dejanj ni razvidno, da bi si želela prihod Hrvatov v Beograd. To dokazujejo zlasti vesti, da bo vlada podala demisijo še pred prihodom Hrvatskega bloka itd. Z demisijo bo vlada skušala otežkočiti prihod Hrvatov. Po mojem mnenju pa je popolnoma brezpomembno, kedaj vlada odstopi. Poslanci Hrvatskega bloka lahko pridejo v Beograd tudi za časa krize ter položijo prisego v roke predsedniku narodne

skupščine. Tudi jaz sem svojčas storil tako. Poslanci Hrvatskega bloka pa lahko ne glede na to, ali so položili prisego ali ne, sodelujejo pri razrešitvi današnjega zamotanega političnega položaja. Če se bodo udeležili pogajanj za sestavo vlade, je odvisno samo od osebe, kateri se bo sestava poverila, nikakor pa ne od tega, ali so položili prisego ali ne. Če bo sestavljal novo vlado Pašić ali pa kdorkoli izmed Pašić-Pribičevićeve skupine, poslanci Hrvatskega bloka gotovo ne bodo sodelovali. Če pa se bo ta naloga poverila osebnosti, ki bo lahko podala Hrvatskemu bloku garancije za možnost nadaljnjih pogajanj, bo blok nedvomno sodeloval. Dosedaj se je vedno ponavljajl pogrešek, da se pri rešitvi vladnih kriz ni nikdar oziralo na Hrvatski blok. Zastopniki Hrvatskega bloka bi se bili morali pozvati k sodelovanju in še le potem, če bi bili to odklonili, bi se lahko zvalila vsa krivda na Hrvatski blok. (Protić je vsekakor čuden stric. Politiku, ki pravi, naj se kliče k sodelovanju v vladi koga, ki noče sodelovati v skupščini, se mora očitati ali demagoštvo ali otročajstvo ali po senilnost. Op. ur.)

Ljuba Jovanović pri kralju.

Beograd, 30. nov. (Izv.) Ljuba Jovanović, eden izmed voditeljev radikalne stranke, je bil včeraj pri kralju v avdienci. V radikalni stranki se govori, da bo Jovanović v novi vojni vladi prevzel notranje ministrstvo.

Vprašanje našega poslanika v Rimu.

Beograd, 30. nov. (Izv.) Vsled napadov beograjske »Politike« na našega poslanika v Rimu je stavil zemljoradnik Lovrenčević na zunanjnjega ministra vprašanje, ali so podatki imenovanega lista resnični. Ako so, zakaj minister ne odpokliče poslanike ter postavi na tako važno mesto, kakor je za nas Rim, zmogljivega diplomata.

Priprave za finančno konferenco v Bruslju.

Pariz, 29. nov. (Izv.) »Echo de Paris« poroča, da namerava Poincare že v treh ali štirih dneh odpotovati v London v svrhu predrazgovorov o konferenci, ki bi se imela vršiti v Bruslju.

London, 29. nov. (Izv.) Reuterjev urad potrjuje vest, da se v prihodnjih dneh sestanejo angleški, francoski in belgijski ministrski predsednik v Londonu, kjer se bodo sporazumeli glede konference v Bruslju.

London, 29. novembra. (Izv.) Ministrski predsednik Bonar Law je obvestil francoskega poslanika, da je pripravljen se s Poincarejem porazgovoriti o reparacijskem vprašanju v Parizu, vendar pa vsled parlamentarnega položaja pred 15. decembrom ne more zapustiti Londona. Zato predlaga, naj se ministrskemu predsedniku Poincareju odpošlje spomenica, v kateri naj

se objasni angleško stališče ali pa naj se skliče v London konferenca strokovnjakov.

Prekinjenje diplomatskih vezi med Anglijo in Grško.

Lausanne, 29. novembra. (Izv.) Danes zjutraj se je razširila takaj vest o prekinjenju diplomatskih vezi med Grčijo in Anglijo. Dogodki v Atenah zelo vplivajo tudi na lausansko konferenco. Dasi dosedaj niti angleška, niti grška delegacija ni podala v tej zadevi nobene izjave, je vendar že toliko, kot gotovo, da angleški in grški zastopniki ne morejo več sgeti pri eni mizi.

Še vedno razprava o turških dolgovih.

Lausanne, 29. novembra. (Izv.) Na včerajšnji popoldanski seji finančnogospodarskega odseka je izjavil Ismedpaša, da avtorska vlada odklanja odgovornost za turške dolgove ter zahteva, da se porazdele na vse nasledstvene države bivšega turškega carstva. Turčija zahteva nadalje povračilo od Grkov povzročene škode. Venizelos je to zahtevo zavrnil, povdarjajoč, da je Turčija dolžnica Grčije, ki pa je pripravljena, da ji dolgove opusti ter s tem smatra zadevo za rešeno. Lord Curzon je izjavil, da zavezniki ne morejo dopustiti znižanja turških dolgoy brez predhodnega privoljenja.

BORZA.

Pariz, 30. nov. (Izv.) Sklepní točaji. Pariz 37.11, Zagreb 1.75, London 24.25, Berlin 0.0675, Praga 17, Italija 25.55, Dunaj 0.0075, žigosane krone 0.0076, Budimpešta 0.2275, Varšava 0.035, Sofija 3.90, Bukarešta 3.35.

Iz laškega parlamenta.

Trst, 27. novembra.

(n. n.) — Zastor je padel: prvo dejanje farse, burleske, tragikomedije, ali kakor se sploh že hoče imenovati vse ono, kar se je od 16. pa do 25. t. m. dogajalo v italijanskem parlamentu, je doigrano. Ob koncu sobotne seje je predlagal Mussolini zbornici, da se prihodnja seja skliče pismeno, zbornica je pokorno sprejela ta predlog in se tako sama odgodila na neizvesten čas.

Ko se je 16. t. m. sestala zbornica, da se ji predstavi nova vlada, se je zbornica nahajala v neizvedljivem položaju živega avtomata, ki nima druge naloge kakor da prikimava k vsemu, kar reče njegov gospodar. Vlada, ki je tedaj stopila pred parlament, ni bila parlamentarna vlada, ker je ni dal parlament po svoji volji, temveč se je ona sama narinila parlamentu in je njen načelnik izrazil čisto jasno, da mu je parlament, poslanska zbornica, deveta briga, da bo vladal sicer s parlamentom, če mu bo parlament poslušen in pokoren, ali pa tudi brez njega, če bi parlament kazal voljo za uveljavljenje svoje volje. Prva seja poslanske zbornice po nastopu nove vlade ni bila nič drugega kot velika »žeht«, v kateri so se neusmiljeno prali vsi resnični domnevni grehi narodnega predstaništva in je novi ministrski predsednik delil najkrepkejšo zaušnice na vse strani. Zbornica je mirno poslušala vladno izjavo, svojo obsodbo, in ko je po kratki razpravi prišlo do poimenskega glasovanja, je od 423 v zbornici navzočih poslancev glasovalo 306 za vlado in samo 116 proti vladi, dočim se jih je 7 (štirje Jugoslovenci in 3 Nemci) vzdržalo glasovanja. Ako odračunamo 40 glasov, ki so pripadali fašistovski in njej sorodni nacionalistiški stranki, je s tem glasovanjem nad polovico zbornice izrecno odobrilo svojo lastno obsodbo in se z zaupnico zahvalilo ministrskemu predsedniku-namestniku za prejete zaušnice. Takega primera ne pozna zgodovina parlamentarizma, in še so novinarji, ki so se prav posebno hoteli prilizniti Mussoliniju, pisali o italijanskem Oliverju Cronwellu, so se zelo motili, vedoma ali nevedoma, kajti tedanji angleški parlament se je ravno uprl Cronwellu in ga je ta zato razgal, dočim pa v laškem parlamentu ne je ni bilo resnega odpora proti Mussoliniju, temveč je parlament celo z ogromno večino odobril stališče vlade in njen zanj tako skrajno prezirljivi, poniževalni, naravnost neodpustljivo žaljivi nastop. Laški parlament je igral tu ulogo psička, ki je enkrat, dvakrat bevsknil, ko ga je novi gospodar začel obdelavati z bičem, potem mu pa milo cvileč začel lizati roko.

Na željo Mussolinijevo, ki je bila seveda ukaz, se je število za razpravo o vladni izjavi vpisanih govornikov skrčilo na eno desetino vpisancev in razprava je bila končana že v drugi seji. Sledila je potem tretja seja, v kateri je bil tudi takorekoč brez razprave odobren začasni proračun vse do konca proračunskega leta, to se pravi do 30. junija 1923. Za začasni proračun je glasovalo 246, oziroma 255 poslancev, proti proračunu pa 80, oziroma 71. — Vlada je tudi tu dosegla — poudarjam — brez vsakega pritiska ogromno večino. Zasedanje se je potem prekinilo, ker je Mussolini moral na konferenco v Lausanne.

Delovni program, ki ga je vlada določila parlamentu, je bil zelo skromen. Poleg začasnega proračuna ni bilo na dnevnem redu nič drugega kot edino le še zakonski predlog o pooblastilu

Politično obzorje.

Prebujanje nacionalne zavesti v Orientu in muslimanstvo.

vladi za izvršitev davčne in upravne reforme. Razprava o tem vladnem predlogu se je pričela v četrtek, 23. t. m., in zaključila v soboto, 25. t. m., pri čemur pa je treba pripomniti, da se je petkova seja v celoti porabila za proslavo spomina v prošli noči umrlega bivšega ministrskega predsednika in ministra zunanjih stvari, Sonnina, in ste bili torej za razpravo v onem tako važnem zakonitem predlogu odmerjeni samo dve seji.

Prave, temeljite razprave ni bilo tudi o tej stvari. Odločno so nastopili proti pooblastilu edincle socijalni demokracije in sardinski avtonomisti, ključni pa se je ugovor republikancev razbil v splošnem smehu. Da boste imeli nekoliko pojma, s kako resnostjo se v italijanskem parlamentu razpravljajo tako važne stvari, kakor je zakon, ki daje neomejeno pooblastilo vladi, da brez sodelovanja ljudskega zastopstva preuredi ves davčni in upravni ustroj, da uvede nove davke, da odpusti tisoče in tisoče državnih namoščencev, da državne naprave, telefon, brzojav, železnice izroči v upravo zasebnim družbam itd., naj podam naslednji odlomek iz razprave v sobotni seji:

Posl. Chiesa, republikanec, trdi, da ministrski predsednik ni z zadostnimi argumenti utemeljil zahtevo po pooblastilu.

Mussolini ga prekine: »Osem milijard dolga je dosti važen argument.«

Posl. Chiesa: »Jaz bi bil želel stvarnega programa, preden se odločim za glasovanje.«

Mussolini (se smeje): »Pa glasujte proti pooblastilu!« (Zelo živahen smeh.)

Posl. Chiesa: »Dežela hoče vedeti, kaj namerava vlada storiti.«

Mussolini (vedno smeje): »Dežela bo izvedela.«

Posl. Chiesa govori o raznih davkih, pri čemer mu fašistovski poslanec Lanfrancioni, ki nosi dolge lase, ugovarja neprestano.

Posl. Chiesa: »Posl. Lanfrancioni, nisem še govoril o davku Petra Velikega na brade. (Zelo živahna veselost.)«

Posl. Lunfrancioni vstane in izjavi zelo slovesno: »Dobro je, da se govori o davku na brade, ker s svojim govorom nam ravno Vi povzročate naraščanje brade. (Novi izbruhi veselosti.)«

Posl. Chiesa se smeje in izjavlja, da bo glasoval proti pooblastilnemu zakonu.

Cirkus pač, v katerem večina zbornice od ministrskega predsednika pa do zadnjega poslanca igra ulogo — bečaka Avgusta!

Resolucija, ki poudarja potrebo, da se vladi da pooblastilo za izročitev davčne upravne reforme je bila nato sprejeta v poimenskem glasovanju z 275 proti 90 glasovom, zakon sam pa z 215 proti 80. Proti vladi so glasovali samo komunisti, socijalisti, sardinski avtonomisti ter po en popolar in nittijanec. Naši in nemški poslanci niso bili prisotni pri glasovanju.

PIVKO: Čehoslovaško Sokolstvo v dobi 1862—1922.

(Dalje).

33. Češka tekmovalna vrsta je dosegla v 4. mednarodni telovadni tekmi v Luxemburgu (1909) drugo mesto (prvo so dobili Francozi), pri mednarodnih tekmah v Londonu (1910) pa srebrni štiti.

Leta 1910. je priredilo Sokolstvo velik izlet v jugoslovanske dežele, v Beograd in Sofijo. Tudi ob otvoritvi Sokolskega doma v Celju smo pozdravljali češke zastopnike.

II. zlet hrvatskega zleta v Zagrebu (12.—15. VIII. 1911) je združil vse slovanske narode pod sokolskimi prapori. Češko Sokolstvo se je v tej dobi krasno mazvijalo. Stelo je (1911) že nad 1000 društev s 100.000 člani v 38 župah. Članicam se je priznala ravnopravnost v vseh ozirih.

Zmaga v mednarodnih tekmah v Turinu je bila zopet jasen dokaz vrednosti sokolske telovadbe.

34. VI. zlet, ki je bil obenem I. zlet slovanskega Sokolstva, je proslavljaj jubilej 50-letnega sokolskega dela. V tekmah za prvinstvo 5 slovanskih so-

Nacionalna zavest, ki je v Evropi že popolnoma zmagala ter že davno potisnila v ozadje versko zavest in čutenje skuposti, prodira, kakor kažejo dogodki zadnjih let, nezadržno tudi v muslimanski Orient. Muslimani so bili vsled svoje konzervativnosti, ki je izhajala iz strogega izpolnjevanja koranovih sur, še do nedavna nacionalno docela nezavedni. Nacionalne diferencije niso poznali in je tudi niso občutili, ke rje nad njo stala močnejša verska skupnost, ki je znala tudi iz še tako heterogenih elementov, kakor so Orientalci, stvoriti trdno enoto, katere simbol je bi najvišji skupni verski poglavar, carigrajski kalif, ki je bil ob enem razen verski poglavar vseh muslimanov tudi še posvetni vladar ene muslimanskih držav, Turčije. To je bilo tudi vzrok, da so muslimani, pa naj so že bili turške, arabske, perzijske ali katerekoli druge narodnosti, nastopali vedno skupno ter tvorili proti tujeverskim narodom, osebno Evropejcem, vedno skupno fronto. Interesi na pr. Turčije, so bili kot pretežno verski interesi obenem tudi interesi Arabije, Perzije itd., in če je kateri tujeverski, evropski narod napadel enega muslimanskih, so se čutili napadene vsi muslimanski narodi. V takem slučaju je skupni verski poglavar, carigrajski kalif-sultan, proglasil sveto vojsko, ki je obvezovala vsakega za boj sposobnega muslimana, katerekoli narodnosti, da vzame v roke orožje in se postavi na branik domovine.

To so bili časi najmočnejše verske skupnosti muslimanov, ki pa so se pričeli že v prejšnjem stoletju umikati časom slabenja vere na korist nacionalne zavesti. Najgloblje korenine je nacionalizem pognal med Turki in to naravno vsled tega, ker so bili ti kot deloma evropejska sila najbolj izpostavljeni vplivom evropske kulture in evropskih nacionalnih pokretov. Dočim se v prejšnjih stoletjih in tudi še zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja Turki niso brigali za narodnost svojih državljanov, ampak samo za versko prepričanje, so začeli v novejši dobi vedno bolj razločevati tudi narodno pripadnost tr skušali svoje državljane ne le pomuslimaniti, ampak v enaki meri tudi poturčiti. Pričeli so v urade in v uradovanje, kakor tudi v šole itd. uvajati vedno bolj sistematično le turški jezik. To pa je naravno rodilo močan odpor pri neturških muslimanih, podanih turške države. Ta odpor se je kazal izrazito posebno pri Arabanih, a najbolj še pri Arabcih. Arabci so Turkom silno zamerili, ko so začeli ti zatirati arabščino, ki je bila kulturni jezik že tedaj, ko Turkovi splošni še ni bilo v sedanjih njihovih deželah, v katerem je učil svojo novo vero veliki Mohamed in v katerem je napisan tudi koran. Med Arabci je vsled tega vrelo, čut skupnosti, izhajajoč iz skupne vere

kolskih zvez je zmagala češka vrsta. Proste vaje je izvajalo 11.120 članov in 5458 članic in okrog 10.000 sok. mladih. Spreveda se je udeležilo do 20.000 članov v krojih. Krasen prizor »Atene po bitvi pri Maratonu«, je zaključil zlet. Dunajska vlada je poslala na zlet svoje zastopnike, kar pa ni nikakor izpremenilo načel in smeri Sokolstva.

Pri mednarodnih tekmah v Parizu 1913 je zmagala zopet češka vrsta.

35. Vojna je prekinila delovanje Zveze slovanskega Sokolstva. Češko Sokolstvo, ki je za balkanske vojne pod imenom slovanskega rdečega križa pošiljalo izdatne zbirke na pomoč ranjenim Jugoslovonom, je moralo v svetovni vojni biti pripravljeno na preganjanje. Na migljaj iz Č. O. S. so društva skrivala na vse načine svoje imetje, da bi ne prišlo po konfiskaciji v državne roke. Sokolstvo je organiziralo mnogo dobrodelnih institucij in skrbelo za ranjene in vdove in sirote po padlih članih. Telovadnice so se izpremenile v bolnice. Vlada je razpustila (24. XI. 1914) Č. O. S. in Zvezo slovanskega Sokolstva. Društva so po odhodu telovadcev oslabela in v mnogih krajih so morali prekiniti redno telovadbo, drugod so ostali le starejši člani, članice in naraščaj.

je pričel bledeti in ko je izbruhnila svetovna vojna, v katero je posegla tudi Turčija, so se Arabci odločno uprli Turkom, storili svoje dobrovoljske čete ter se postavili na stran antante, boreč se za svojo nacionalno neodvisnost. To je bil v zgodovini muslimanstva velik dogodek, prvi očitni razkroj v zgodovini. S tem razkrojem, ki tudi pri ostalih muslimanskih narodih ni ostal brez posledic, je pričela polagoma bledeti tudi poprej neomejena moč carigrajskega kalifa, o katerem so neturški muslimanski narodi videli eksponenta turške nacionalne zavesti, sovražne njihovim nacionalnim čutom.

Turški sultan, ki je bil obenem posvetni vladar nacionalne Turčije in verski poglavar vseh heterogenih muslimanov sveta, je imel vedno težje stališče. Kot posvetni vladar nacionalne Turčije je moral protežirati Turke tudi kot kalif, vendar pa si je skušal iz razumljivih vzrokov ohraniti tudi vesoljno oblast nad muslimani sploh. — Delal je radi tega kompromise na levo in na desno, s tem pa je izgubil pri Turkih simpatije kot vladar pri muslimanih pa kot verski poglavar. Posledica je bila, da so Arabci zahtevali že l. 1918., takoj po svetovni vojni, kalifat zase, oziroma ločitev kalifata od sultanata. Po njihovi zahtevi bi moral kalif biti nacionalno nevtralen, delovati pa bi moral v verskem središču vesoljnega muslimanstva — v Mekki. Ta arabski predlog so podpirali takrat tudi Angleži, čeprav do pozitivnega uspeha ni prišlo. Posledica pa je le bila, da so se Arabci še bolj odtujili od carigrajskega kalifata. Na drugi strani pa je dvoreznost sultana-kalifa vodila na turški strani do odpora proti njemu kot državnemu poglavarju, ki je dobil višek izraza v detronizaciji. Carigrajski vladar je torej doigral obenem kot sultan in kot kalif.

To je pravi vzrok, da je istotako turški kakor tudi muslimanski svet tako mirno sprejel odstranitev carigrajskega sultana in kalifa. Med Turki je bilo pa nekaj starin, ki so obsodile Kemalovo početje, toda on in njegovi nacionalisti so jih znali, če ni šlo drugače, tudi s silo prisiliti do tega, da so molčali ter se udali v kizmet-usodo. Ni se pa udal sultan-kalif sam, kar je pač bilo pričakovati. Poiskal je zaščito pri istih Angležih, ki so bili še l. 1918. proti njemu, ki pa so sedaj iz političnih vzrokov zopet zanj ter pobegnili na njihovi ladji na Malto. Toda s tem svojim begom se, prav tako kakor Karl Habsburški, ni odpovedal niti pretenziji na državni prestol Turčije, niti na versko stolico vesoljnega muslimanstva. Oboje si hoče priboriti nazaj s pomočjo Angležev. Kako misli priti nazaj do vladarske moči v Turčiji, ni jasno in po naši sodbi tudi izgleda na uspeh ni nikakega, bolj jasni pa so nje-

36. Ob prevratu je stopilo Sokolstvo v službo republike Českoslovaške in pomagalo z vsemi močmi okrepiti svojo narodno državno tvorbo. V nevarnih trenutkih je Sokolstvo priskočilo na pomoč. Dne 2. februarja 1919 je na brzojavni poziv prihitelo 2000 bratov v Bratislavo. Začetkom maja 1919 je mobiliziralo Sokolstvo svoje člane v varstvo Slovaškega, ki so ga ogrožali madžarski bolševiki. V vseh društvih so uvedli vaje z orožjem.

37. Na Slovaškem se Sokolstvo naglo razvijalo. V prvih dveh letih se je ustanovilo 80 društev in edina prvotna župa (župa Masarykova) se je razčlenila na 7 novih žup. »Česká Obec Sokolská« je obnovila svoje delovanje.

Ob proslavi obletnice osvobođenja je priredila Č. O. S. razstavni tek v sedmih smereh od državnih mej v Prago, ki je vzbudil zanimanje vse javnosti. Prosvetno delo se marljivo goji. Omeniti moramo tudi velike predstave v naravnem gledišču v Šárki. — »Prosvetna šola« (Škola osvětová) je središče sokolskih izobraževalcev.

38. VII. vsokolski zlet v Pragi (1920) je bil združen z zletom sokolskega naraščaja. Uspehi so presegli vse, kar je Sokolstvo moglo pokazati do te dobe. Skupna vaje je izvajalo nad

Na Mussolinijev predlog se je nato zbornica odgodila na nedoločen čas. — Brezdvoma ne bo sklicana več pred novim letom.

Vse jesensko zasedanje laškega parlamenta je torej trajalo celih šest dni in parlament v teh šestih sejah ni storil nič drugega nego da je pokorno izvršil, kar mu je vlada ukazala. V nagrado je prejel dober poldrug mesec božičnih počitnic ali morda tudi še veliko, veliko več in Mussolinijevogotovolilo, da vlada nikakor ne misli pooblastilnega zakona zlorabljati v to, da bi se lotila celo tudi ustave in ustavnih pravic narodnega predstavništva. Tako so gospodje predstavniki naroda zavarovali, da se vlada s svojimi varovalnimi ukrepi ne dotakne vsaj njihovih — dnevnice, oziroma njihove mesečnine. In to je vendar zelo važna stvar, če se parlamentu obetajo tako dolge počitnice, kakor so na vidiku sedaj, kajti ni izključeno, ko si je vlada zagotovila proračun do konca proračunskega leta, da dotlej sploh ne bo smatrala za potrebno sklicavati parlamenta, ker bi ji bil kvečjemu v nadlego in oviro pri njenem reformnem delu. Ker se Mussolinij sedaj očividno tudi nič kaj ne mudi z volilno reformo, ker tudi sedanjí parlament stori vse, kar vlada hoče, potem sploh ni razloga za sklicavanje parlamenta in še tem manj, ker si vlada s pooblastilnim zakonom lahko pomaga v vsakem slučaju in se končno vendar vse, kar hoče vlada, z lahkoto spravi v okvir upravne in davčne reforme.

Laški parlamentarci se torej me bodo mogli pritoževati, da jih vlada preobkklada z delom. »Honorowo« to pa ni, ali »zdorowo« pa je, in zdravje je vendar glavna stvar tudi za laškega poslanca, zlasti pa še za tiste, ki imajo nevsčedni občutek, da zadnjič nosijo častni pridevek »onorevole!« In teh ni malo!

Politične vesti.

*Definitivni rezultati poljskih državnozbornskih volitev. Glasom uradne objave izida državnozbornskih volitev na Poljskem so dobil stranke levice vsega skupaj 3 milijone 819 tisoč 550 glasov, centrum 266.571, a združena desnica 2.543.958 glasov. Mandati so razdeljeni takole: leвица ima 113, centrum 6, a desnica tudi 163 mandatov. Vsega skupaj je glasovalo 8.600.000 ljudi in sicer 6.700.000 za poljske stranke ter 1.900.000 za manjšinske stranke. Narodne manjšine so spočetka mislile osnovati skupen manjšinski blok, kar se pa po zadnjih vesteh ne bo zgodilo, ampak bodo prišle v parlament razdeljene na tri skupine in sicer na slovaško, nemško in židovsko.

*Vsemohamedanska propaganda. V decembru se vrši v Gayi, severozahodno od Kalkute vsemohamedanski kongres, h kateremu so se že prijaviile vlade: Angore, Mesopotamije, Egipta, Perzije, Afganistana in drugih mohamedanskih dežel. Ta kongres bo veli-

6000 moške dece, 5000 ženske dece, nad 10.000 moškega naraščaja in isto število ženskega naraščaja; 27.000 članov se je prijavilo za proste vaje in 23.000 žen. Spreveda se je udeležilo 55.000 moških in žen. Zletni prizor je izražal misel »Stavba spomenika Svobode«. Sokolstvo je samo skrbelo za prehrano v zletnih dneh in oddalo prebitel v dobrodelne namene. Ameriška društva so izročila Č. O. S. vsoto 50.000 dolarjev za zletne priprave. Iz Česká O. S. je nastala »Československá Obec Sokolská«.

V župah so osnovali tajništvo urade. Českoslovaško Sokolstvo se je udeležilo olimpijskih tekem v Antwerpen (4. mesto) in poslalo zastopstvo k pokrajinskemu zletu Jugoslovanskega Sokolstva v Maribor; leta 1921 je nastopilo na Francoskem v Lille in v Osijeku z velikim uspehom članov in članic.

Močne mase čehoslovaškega Sokolstva so nas obiskale 1922 ob priliki I. jugoslovanskega vsokolskega zleta v Ljubljani, kjer si je češka tekmovalna vrsta po težkih borbi priborila prvo mesto v mednarodnih tekmah.

(Konec pribe)

kega pomena za stališče turških delegatov na mirovni konferenci v Lausanni. Na programu te konference je med drugimi točkami organizacija obsežne propagande za islam v nemohamedanskih državah ter priprava trgovinskih pogodb med islamskimi državami, da se emancipirajo od zapada. Kakor poroča list »Anthroposophie«, je začel v Berlinu izhajati nov islamski propagandni časopis, ki ima značilen podnaslov »Ein Weigweiser zur Rettung und zum Wiederaufbau«. Izdajata in urejujeta ga Yabar in Satar Kheiri, oba indijska profesorja iz Delhija. V enem izmed programatičnih člankov tega lista se naglašja, da muslimski narodi lahko postavijo na bojišče 70 milijonov za orožje sposobnih mož.

Vprašanje Javorine. Med Češko-slovaško in Poljsko se vrši že od konca vojne sem borba za ozek obmejni pas, katero si laste tako eni kakor tudi drugi. Spor radi tega ozemlja je jako mučen in zelo slabo vpliva na prijateljske odnose obeh bratskih slovanskih držav. Zadeva je bila predložena v arbitražo vrhovnega sveta, ki pa se kakor izgleda, tudi ne more odločiti, komu bi prisodil to ozemlje. Vsled intervencije poljske vlade bi se bilo moralo vprašanje Javorine rešiti že na zadnjem zasedanju vrhovnega sveta, takrat ko se je odločevalo tudi o usodi našega Prekmurja, toda to se ni zgodilo in sicer kakor sporoča vrhovni svet — radi dr. Beneša. Vrhovni svet naglašja, da bi odločitev glede Javorine imela lahko za posledico demisijo češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, česar pa zavezniki v tem trenutku, ko je vsled orjanskega vprašanja vsa Evropa v težavnem položaju, ne morejo želeli in razloženem vprašanju Javorine za pol leta z dnevnega reda. Ta sklep vrhovnega sveta je izzval v poljskem časopisu odločen odpor in ogorčenje; vsi listi napadajo vrhovni svet, da mu je ljubša oseba dr. Beneša, kakor pa končna likvidacija mučnega spora med Poljsko in Češko-slovaško. Nekateri listi napadajo tudi poljskega zunanjega ministra, češ, da je slabši in brez vpliva pri vrhovnem svetu. Češkoslovaški listi zopet odgovarjajo na izvajanja poljskih in polemika postaja zelo ostra. Po našem mnenju bi bilo treba na obeh straneh malo več treznosti in uvidevnosti ter bratskega popuščanja. Položaj Evrope je momentano tak, da smemo mi Slovani upati na svobodno bodočnost le, ako bomo složni, ako pa se bomo prepirali med seboj radi Javorin, Vzhodnih Galicij, Macedonij itd., zalgramo lahko še ono, kar imamo. Vsled tega želimo, da bi se ta dolgotrajni in mučni spor med bratskimi državama Poljsko in Češko-slovaško čimprej poravnal na podlagi bratskega sporazuma.

Dnevna kronika.

— **Novbustanovljena CM podružnica** v Kamnici priredi v nedeljo 3. dec. ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne »Pri kmeti posojilnici« burko: »Kakršen gospod — tak sluga«. Ker je čisti dobiček namenjen tuk ubogim šolarjem, vabi odbor na obilno udeležbo.

— **Priglasitev zasebnih žrebcev k licencovanju.** Na podstavi zakonitih predpisov o licencovanju žrebcev razglašja pokrajinska uprava za Slovenijo oddelek za kmetijstvo, da morajo lastniki žrebcev, ki nameravajo v prihodnjem plemenitni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, priglasiti te žrebce najpozneje do 15. dec. 1922 pri onem okrajnem glavarstvu (politični ekspozituri, mestnem magistratu), v čigar okolišju je žrebec postavljen. Pri priglasitvi žrebca, ki se izvrši pisмено ali ustmeno se mora obenem naznaniti: a) ime, priimek in bivališče žrebčevega lastnika, b) pasmo, rod, starost in barvo, kakor tudi kraj, v katerem stoji žrebec. Opozarja se, da se za žrebce toplokrvnih pasem pod štirim leti in za mrzlokrvne žrebce pod tremi leti splošno ne daje dopustilo za spuščanje. Svoječasno se bo razglasilo, kje in kdaj bo pregledovala komisija priglasene žrebce in dajala dopustila (licenco).

— **Novo telefonsko centralo** z javno govornico so otvorili v Straži na Dolenjskem, obenem pa telegrafsko službo.

govni načrti gled kalifata. Ko je pobegnil na angleško ladjo, je poklical k sebi tudi svojega najvišjega svečenika, Šeik-ul-Islama vseh muslimanov ter bivšega prosvetnega ministra Tevika pašo in mnogo drugih svojih zvestih ter jim naročil, naj potujejo v vse muslimanske zemlje, kjer naj agitirajo zanj, da se postavi ves muslimanski svet proti njegovi detronizaciji in odvzetju kalifata. Šeik-ul-Islama, ki je odpotoval na to pod angleško zaščito v Indijo k tamkajšnjim muslimanom, je izročil posebno proklamacijo, v kateri pravi: »Jaz sem kalif 380 milijonov muslimanov, a angorska vlada želi, da potepta principe naše religije, ker mene, da ugodi interesom Francije, meče s prestola mojih očetov in kalifov. Toda vi, muslimani v Indiji, priznavate še vedno mojo suvereniteto kalifa in verskega poglavarja in jaz vam ukazujem, da izvršujete moje ukaze!« Enake spomenice in proklamacije je poslal tudi v Egipt, Arabijo, Hedžas, Perzijo, Afganistan, itd.

Kakšen bo uspeh teh proklamacij? Probujajoča se nacionalna zavest muslimanskih narodov jemlje precej moči in upliva tej proklamaciji. Tako Arabci, Egipčani, Perzijci, Indijci kakor drugi muslimani gledajo danes na odstavljene kalifa bolj kot na nacionalno tujega Turka, kakor pa na verskega poglavarja; to so pokazali tudi že v svetovni vojni, ko se niso hoteli odzvati njegovemu pozivu na sveto vojno proti antanti. Mnogo pa preprečuje uspehi tej proklamaciji tudi dej-

Madžarski fašisti.

Mogoče je bil kdo presenečen, da je madžarska vlada v zadnjih dneh nastopila proti tzv. fašistovskim organizacijam na Madžarskem, da je razpuščila njihov tabor ter odredila policijsko preiskavo o namenih in stanju tega gibanja. Presenetljivo je to zategadelj, ker je bila Hortyjeva vlada vse do zadnjih dni naklonjena fašistovskemu gibanju, ki je nastajalo in rastlo pod imenom »Krščanska koncentracija«, pozneje pa: »Krščanska obrana rase«, kateri je stal na čelu bivši ministrski predsednik Fridrich. Takrat je bila vlada opozorjena na nevarnost tega gibanja, a grof Bethlen je je proglašil za preveč malenkostno, da bi se država vznemirjala radi njega. Kar čez noč pa je vlada postala v skrbeh za državo in je uporabila ves policijski aparat, da »razoroži« tajno organizacijo na Madžarskem.

Rešitev te uganke je zelo enostavna. Na Madžarskem obstoja fašizem že delj časa nego v Italiji. Oficirski detachmenti, ki so jih vodili Hejas, Gömbös in Pronay ter »Društvo prebujajočih se Madžarov«, so se uveljavljali na Madžarskem docela v duhu italijanskih fašistov. Delavsko gibanje

je bilo popolnoma potlačeno, politična, socialna in kulturna reakcija je zavladala v vsem javnem življenju. Prebujajoči se Madžari so sedaj v strahu, da si bo Friedrich s pomočjo nezakrknega fašizma pridobil vpliv nad ulično maso, zato pritiskajo na vlado, da jih reši konkurenta. To je glavni vzrok, zakaj se je vsegamogočni madžarski terorist Julij Gömbös uprl novemu gibanju in zakaj vidi vlada v fašistovskih organizacijah »državno nevarnost«.

Sicer pa si ne smemo ukrepov madžarske vlade razlagati tako, kakor da bi madžarski vladi šlo za notranji red ali morda celo za zvesto izvrševanje mirovnih pogodb, ki ne dopuščajo niti javnih niti tajnih vojaških organizacij. Cela zadeva pride te dni na dnevni red v madžarskem parlamentu. Poslanec K. Rassay je v »Pester Lloyd« objavil stališče opozicije: Opozicija zahteva, da naj vlada ne nastopa samo proti onim organizacijam, ki jim stoji na čelu opozični voditelji, marveč naj enako strogo nastopi zoper vse tajne organizacije, ne glede na to, od kakšen patriotski plašč skrivajo svoje delovanje.

je bilo popolnoma potlačeno, politična, socialna in kulturna reakcija je zavladala v vsem javnem življenju. Prebujajoči se Madžari so sedaj v strahu, da si bo Friedrich s pomočjo nezakrknega fašizma pridobil vpliv nad ulično maso, zato pritiskajo na vlado, da jih reši konkurenta. To je glavni vzrok, zakaj se je vsegamogočni madžarski terorist Julij Gömbös uprl novemu gibanju in zakaj vidi vlada v fašistovskih organizacijah »državno nevarnost«.

Sicer pa si ne smemo ukrepov madžarske vlade razlagati tako, kakor da bi madžarski vladi šlo za notranji red ali morda celo za zvesto izvrševanje mirovnih pogodb, ki ne dopuščajo niti javnih niti tajnih vojaških organizacij. Cela zadeva pride te dni na dnevni red v madžarskem parlamentu. Poslanec K. Rassay je v »Pester Lloyd« objavil stališče opozicije: Opozicija zahteva, da naj vlada ne nastopa samo proti onim organizacijam, ki jim stoji na čelu opozični voditelji, marveč naj enako strogo nastopi zoper vse tajne organizacije, ne glede na to, od kakšen patriotski plašč skrivajo svoje delovanje.

naj bi v Washingtonu kupila hišo za naše tamkajšnje poslaništvo. Poslaništvo je že dobilo neko zelo ugodno ponudbo; v nakup ponudena palača se nahaja v isti ulici, kjer je Bela hiša (vladna palača Združenih držav). Baše se namerava kupiti tudi v Berlinu in v Parizu palača za naša poslaništva.

— **Podružnica Narodne banke v Cetinju.** Na zadnji seji upravnega odbora Narodne banke je bila sklenjena ustanovitev podružnice v Cetinju. V to svrhu je odobren kredit 10 milijonov dinarjev.

— **Nova regulacija Beograda.** Komisija za izdelavo generalnega načrta mesta Beograda je sklenila, da se morajo vse hiše na Kneza Mihajla ulici dvigniti in prezidati v stilu že tamkaj se nahajajočih modernih zgradb. Nobe-na hiša ne sme biti nižja kakor 20 metrov, ako pa bi katera stavba presegala to višino, se mora višek arhitektonično okrasiti. Dalje si je komisija pridržala pravico, da sme spremeniti smer ali širino ulic tudi tam, kjer so bile gradbene koncesije že poprej podane. Kakor se vidi se Beograščani zelo intenzivno zanimajo za zunanji izgled svojega mesta in naše prestolnice.

— **Srečno mesto.** Zaključni računi gospodarstva mestne občine osiške, izkazujejo za upravno leto 1921. suficit 11.579.838 K. To je menda pač edino mesto v naši državi, ki nima deficita, ampak suficit.

— **Beograd za svojo prehrano.** Beograjska mestna občina je najela pri Narodni banki večje posojilo, da nakupi moke za svoje prebivalstvo. Povsod se brigajo za mesno prehrano, samo v našem Mariboru ne!

— **Novi dečji domovi.** V budžetu ministrstva za socialno politiko za prihodnje budžetno leto se nahaja tudi postavka 500.000 dinarjev za snovanje novih dečjih domov v onih večjih mestih naše države, v katerih jih še ni.

— **»Die Wacht am Rhein«** na blokaški zabavi. Djakovski »Narodni list« poroča, da se je na blokaški zabavi tamojšnje čitalnice prepevala zloglasna »Wacht am Rhein«, toda poben od blokaških odbornikov ni tega zabranil. Menda so si frankoblokaši Viljemovo himno izbrali za svojo!

— **Propast domačega izuma.** Hrvat Stjepan Hesu je izumil posebno vrsto letal brez motorja, ki vzbujajo na cellem svetu veliko pozornost. Izumitelj je delal šest let na svojem izumu, žrtvoval zanj vse svoje imetje, stradal in prezebal, samo da dovrši svoj izum, ki je za našo državo velike važnosti. Do čim ostali narodi doprinašajo za tako stvari velike žrtve, stoji naš domači iznajditelj na razpotju: ali pusti svoj izum, da propade, ali pa ga proda tujcem, ki mu ponujajo visoke nagrade. Sam ne more več zmagovati stroškov za dovršitev svojega izuma, a naša javnost ga ne podpira. Potrebno mu je samo okrog 150.000 K, a v cellem bogatem Zagrebu — kakor poročajo zagrebški listi — ne more najti človeka, ki bi se za to interesiral. — **Taka je pač usoda naših domačih iznajditeljev.** Tuje izume hvalimo na vse pretege, ponašamo se radi z vsem, kar je veliko, dobro, in lepo, toda o žrtvah noče nikdo slišati.

— **Svetovna produkcija sladkorja.** Računa se, da se bo v letu 1922-23 pridelalo na cellem svetu 178.240.000 stotov več, kakor letos. To pa radi tega, ker se je v Evropi povečalo pridelovanje sladkorja.

— **Odkrito staroslovansko svetišče Retra.** V vojvodini Meklenburg-Strelitz so odkrili v bližini Feldberga temelje veličastnega staroslovanskega svetišča Retre. Izkopali so nadalje nasipe mesta, mnogo porušeni, starodavnih lesenih zgradb in troje mestnih utrdb, o katerih poročajo zgodovinarji, da jih je porušil leta 1066 Burkhard von Halberstadt, ko so se Slovani uprli zoper kristjane. Že v 16. stoletju so iskali zgodovinarji sledove velikanskega slovanskega svetišča iz poganške dobe, toda še le sedaj se je to posrečilo. Na podlagi izkopin si je še le mogoče predstavljati pravo velikost tega velikanskega slovanskega svetišča s svojimi visokimi stolpi in stolpiči in žrtveniki. Vsled zime je izkopavanje ustavljeno ter se bo nadaljevalo prihodnje pomlad.

— **Lloyd George postane novinar.** Bivši angleški premijer Lloyd George je sklenil s telegrafsko agencijo »Junajted Press« pogodbo, da napiše sto člankov, katere bo agencija objavila po vseh svetovnih listih. Honorar pa, ki ga dobi Lloyd George, presega vse dosedaj izplačane honorare.

— **Snežni metež v Kanadi.** Iz Kanade poročajo, da tam že cel teden vladajo strahoviti snežni meteži. Ves promet je popolnoma ustavljen. Prvi dan se je pripetil nenavaden dogodek. V Sydneju je nastal velik požar, ki se je razširil že skoraj na cel trgovski del mesta. V tem pa je nastal tak strahovit snežni metež, da je ogromni požar, ki bi ga sicer ne bilo mogoče pogasiti, v kratkem zadušil in tako mesto rešil katastrofe.

— **Veliki snežni zameti v Šleziji.** Dne 26. nov. so veliki snežni zameti v poljski in nemški Šleziji povzročili velike ovire za železniški promet. Nastale so velike zamude.

— **Proti davku na tužce v Nemčiji.** Britanska vlada je protestirala v Berlinu in pri veleposlaniški konferenci zoper visoke pristojbine, ki jih pobira Nemčija od tužcev, pri čemur so najbolj prizadeti podaniki Velike Britanije.

— **Mrtvi morilec.** V francoskem pristanišču mesta Havre se je dogodil že dni nenavaden slučaj, ki je gotovo prvi svoje vrste. Neki, pri gradnji nove hiše zaposleni zidar se je v bližini gradilišča iz samomorilnega namena ustrelil s

glavo ter bil na mestu mrtev. Ostali delavci, ki so slišali strel, so takoj pohiteli k njemu ter ga skušali dvigniti, pri čemur pa se je sprožil samokres, katerega je držal mrtvec krčevito v roki in krogla je zadela enega navzočih tako nesrečno v glavo, da je takoj izdihnil. Tako je samomorilec po svoji smrti postal še — morilec.

— Dr. Beneš častni doktor strassbourške univerze. Pariški (Sorbonnski) univerzi, ki je podelila častna doktora prezidentu češkoslovaške republike dr. Masaryku in zunanjemu ministru dru Benešu, se je pridružila tudi stara francoska univerza v Strassbourgu, ki je odlikovala dra Beneša s častnim doktoratom filozofije. Zanimivo je, da je dr. Beneš končal vseučilišne študije v Franciji, kjer si je že davno pred vojno pridobil doktorat dijonske univerze.

— Umetni potres. Nemški geofiziki so priredili v noči od 23. na 24. in od 25. na 26. t. m. umetni potres, čigar središče je bilo na gori Heidelberg (bavarsko-pruska meja). Na točno določenem mestu so razstrelili večjo množico treskavih snovi, katerih učinek so točno zabeležile seismografične postaje. Ta poskus služi v znanstvene svrhe.

— Avstrijski varuh. Avstrija je dobila svojega varuha, ki ga je postavila Zveza narodov, da nadzoruje njeno gospodarstvo, zlasti pa pri postopanju z mednarodnim posojilom. Ta funkcija je bila poverjena županu mesta Rotterdam v Holandiji, dru Zimmermannu, ki velja v svoji domovini kot odličen narodno-gospodarski strokovnjak.

— Sovjetska Rusija za kapitalizem. Havas prinaša iz Lausanne izjavo načelnika ruske trgovinske delegacije v Rimu Verovskega, ki se mudi na lausannski konferenci kot opazovalec. Na vprašanje glede evolucije boljševizma v Rusiji je Verovskij odvrnil: »Ta evolucija načelno ne obstoja, Sovjeti pa se dobro zavedajo, da ne bodo dosegli svojih namenov, če ne izpremenijo metod. Rusija ni zrela za komunizem. Čuti potrebo živeti in se razmahniti. Edino le kapital ji lahko pripomore k temu; da pa se Rusija odpre tujemu kapitalu, mu je treba zagotoviti primeren dobiček. To je skrivnostni pogodb, ki smo jih nedavno sklenili.« — Boljševiki razkrivajo polagoma svoj pravi obraz. Z nemško pomočjo so razdrli rusko fronto in uničili rusko državo za celo stoletje. Iz njihovega »protimilitarizma« se je izcinila ena najmočnejših armad na svetu, iz njihovega »komunizma« pa nastajajo prave židovske kupčije s tujim kapitalom. Divni sadovi »proletarske diktature«!

— Oropan angleški parobrod. V pristanišču v Macao se je 19. t. m. vkrvalo na angleški parobrod »Suian« med mnogimi Evropejci tudi več Kitajcev, namenjenih v Hongkong. Kitajci so se zadržali dostojno in mirno, ko pa je bil paznik na odprtem morju in je nastala noč, so Kitajci nenadoma pograbilji za skrito orožje ter napadli ladijsko posadko ter Evropejce in jih opleniili; več oseb so tudi ranili in par celo ubili. Ko so izvršili ta drzni čin, so prisilili krmarja, da je zavozil k obali, kjer so v nekem skritem zalivu čakale na roparje naročene džunke, na katere so se vkrkali ter zapustili oropani »Suian«. Roparji so odnesli s parnika denarja in vrednosti v skupnem iznosu 30.000 funtov sterlingov.

— Rusko notranje posojilo. V Moskvi izvršujejo priprave za razpis 6%nega posojila v znesku 100 milijonov zlatih rubljev.

— Fašistovska kolajna v spomni zavzetja Rima. Italijanski fašisti so sklenili izdati spominske kolajne, s katerimi bodo odlikovani vsi oni fašisti, ki so se udeležili zadnjega fašistovskega pohoda na Rim.

— Odbor za pomoč gladujočim ruskim intelektualcem. V Rimu se je te dni sestavil odbor za zbiranje sredstev v pomoč gladujočim ruskim duševnim delavcem. Poleg drugih osebnosti so v odboru tudi sedanji nančni minister Giovanni Gentile, dr. Umberto Zanatti-Bianco in dr. Ettore Lo Gueto, znani prevajalec ruskih del in docent ruske literature na rimski univerzi. Odbor je izdal proglaš na italijanske intelektualce s prošnjo za denarne prispevke, ki naj se pošiljajo v Rim.

Koroške vesti.

Naj v miru počiva! »Koroška domovina«, nemškutarški list, ki je zliž toliko srda in gnojnice na poštene Slovence, pravi v svoji zadnji številki, da preneha izhajati! Da, da, zmanjkalo je fiksov!

Avstrijci izropali šolsko poslopje. Razmejivna komisija je priznala nam vas Libeliče in šolo Tunel. Ko so pa naše oblasti prevzele šolo v Tunelu, je bila tudi ta, kakor libeliška, popolnoma izropana. Odnešeno je bilo: vsa šolska oprava, kakor klopi, omara, tabla, stoli, mize, pljuvalniki, vsa učna sredstva, kakor učila, slike, zemljevidi, knjige, knjige šolarske in učiteljske knjižnice, vsi uradni spisi. V sobi šolskega voditelja je podrta peč in se vidi, da se je to pred kratkim zgodilo. Tudi v šolski sobi, ki je bila namenjena za drugi razred, manjka peči. Pobitih je tudi mnogo šip. Šola je bila izropana na povelje libeliškega župana. Nekaj stvari je shranjenih menda v Sorgendorfu (pivovarna grofa Thurna), nekaj pa v Pliberku. Nerazumljivo je, da Avstrijci vse lahko store — naša vlada pa vse to mirno gleda in nima sredstev — da take nepravilnosti prepreči oziroma popravi. Kako pride prebivalstvo k temu, da mora še enkrat nabaviti predmete, kot jih je nabavilo svoj čas? La res ni sile, ki bi primorala koroško vlado, da vrne ukradene predmete šoli v Tunelu, šoli v Libeličah, občini v Libeličah in požarni brambi v Libeličah? Potem pa pišejo v svojih listih, da smo mi balkanci! Opozarjamo naše poslance na ta škandal.

Guštanj. Volilni shod so imeli socialisti minulo nedeljo. Vseh poslušalcev se je zbralo okrog 60. Govorila sta pekarski mojster Koren in tajnik Golmajer, oba iz Celja. Najbolj raztogotil se je sodrug Golmajer, radi tega, ker so si upali meščani postaviti rudečkarjem po robu. »Mesarčki, peki in obrtniki nimajo pravice postavljati lastno kandidatno listo,« tako je zaklical. Mi pa nismo tako ošabni in mislimo, da po zakonu lahko vsakdo postavlja liste, kakršne hoče! Če imamo pravico plačevati davke, imamo tudi pravico voliti svoje ljudi. Kolikor nam je znano, delavci v jeklarni, kolikor niso hišni posestniki, ne plačujejo ne občinskih in ne šolskih doklad, nam torej nimajo pravice odrekati lastne kandidatne liste. Ali je vas strah! Ne bojte se, ne bodemo radi tega znižali cene masti ali moki, da bi s tem nalovili volilce, kakor se je na shodu trdilo — kdor je za nas, je itak za nas in tudi nihče od volilcev ne zahteva kaj takega od trgovcev. Kar se tiče trgovine, bodite pa lepo mirni. Vi imate svoj konzum, imate svoj tovarniški konzum, kaj se potem toliko repenčite! Meščani od delavcev prav nič niso odvisni — gostilno imate sami svoje, trgovino svojo, mesarijo svojo! Pustite nas meščane torej pri miru! Vi meščani pa si zapomnite plemeniti izrek sodruga! Naj ne bo tržana, ki ne glasuje za meščansko listo! Meščan za meščana — delavec pa za delavca, pustimo vsakemu svoje.

Guštanj. (Umor.) Minulo zimo so našli obešenega posestnika p. d. Pušnika (Andrej Havli) na Seloven. Sedaj pa je izpovedala njegova žena, da ga je umoril njegov sin s svojo ženo in nato obesil. Orožniki so oba prijeli in gnali v zapor.

Celjske vesti.

Krajevna organizacija JDS za Celje je imela v pondeljek, dne 27. t. m. svojo sejo, na kateri so se razmotrivala razna gospodarska vprašanja. Tudi se je sklenilo prirediti prijateljske strankine sestanke.

Seja celjskega obč. odbora. Prihodnja seja celjskega obč. odbora se vrši v pondeljek, dne 4. dec. z običajnimi poročili odsekov. Tekom decembra bo tudi proračunska seja za leto 1923.

Celjsko stanovanjsko vprašanje se je tokom letošnjega leta rešilo praktično vsaj v toliko, da sta doslej pod streho dve večji stavbi, namreč dvonadstropna stanovanjska hiša Zlatarke in tronadstropno poslopje Jadranske banke. S tem pridobi Celje prihodnje leto okrog 20 stanovanj.

Celjski aprovizacijski odbor je po svoji dosedanji sestavi bolj za pevišanje nego za znižanje cen življenjskih potrebščin, ker prevladujejo v njem pridobitni sloji. Radi tega je prišlo v zadnji seji do krize, ki se more pravilno rešiti le na ta način, da bodo zastopali konsumente predvarni in na raznih dobičkih neinteresirani sloji. Celju preti celo povišanje cen pri mesu, ker je v zadnji seji aprviz. odbor sklenil proti glasovom konsumentov dopustni pribitek na živo težo živine 107% proti 100%, kakor so predlagali zastopniki konsumentov. Tudi zastopnik pekov je izjavil, da so cene pri kruhu danes neprimorne. Sklenilo se je dobiti potrebne informacije iz Ljubljane in Maribora.

Simfonični koncert v Celju. Mariborska vojaška godba priredi v soboto, dne 2. dec. t. l. v veliki dvorani hotela Union simfoničen koncert pod osebnim vodstvom kapelnika g. Majarja. Začetek ob 8. uri. Predprodaja vstopnic v trafiki Kovač.

Nepoboljšljiv goljuf je Jurij Malec, pristojen v Padeški vrh pri Konjicah. Že ednajstkrat predkaznovan, se je izdal pod raznimi imeni za lesnega trgovca ter ponujal večjo količino drv. V Žičah se mu je res posročilo izvabiti od nekega lesnega trgovca aro, dočim pri drugem v Peklu ni imel več sreče. Orožniki so ga pravočasno zasačili in pod ključem razmišljuje sedaj o velikih težkočah pri lesni trgovini.

JDS.

Demokratski sestanek v Sv. Lenartu v Slov. Goricah 29. novembra zvečer je bil jako lepo uspel. Mala dvorana Sokolskega doma je bila zasedena od zavednih naprednjakov iz domačega trga in od Sv. Trojice. Predsedoval je g. dr. Gorišek, ki je uvodoma toplo pozdravil poslanca dr. Kukoveca, prvič po daljšem presledku v osrčju Slov. goric. Dr. Kukovec je v obširnem govoru podrobno razjasnil politični položaj, zlasti tudi naš narodni položaj ob meji, ki nujno zahteva tesno organizacijo vseh narodnjakov ne le po trgih in mestih, ampak tudi po deželi. Ne morejo nas zadovoljiti stranke, ki operirajo samo s stanovskimi gesli in puščajo v nemar nacionalni moment. Tudi naš zunanje-politični položaj je tak, da nujno zahteva naše skrajne pozornosti in intenzivnega dela za probujanje jugoslovanske zavesti med narodom. Urednik Spindler je s konkretnimi argumenti podprl potrebo tesnejše in podrobno izvedene organizacije v političnem pogledu, povdarjal pa je zlasti tudi potrebo kulturnega dela. Za slednje bi naj bil baš Sv. Lenart izhodišče in žarišče za celj svetlenartski okraj. Govoril je še dr. Gorišek in nato pri triurnem poteku zaključil zborovanje. Poslanec dr. Kukovec je še po zborovanju dajal na mnoga vprašanja razna pojasnila, zlasti navzočim obrtnikom. V najkrajšem času se vrši občni zbor strankine organizacije pri Sv. Lenartu.

NE POZABITE!

V SOBOTO, DNE 2. DEC. OB 20. (8.) URI SE IGRA V SOKOLSKEM DOMU V STUDENCIH KOMEDIJA „ZMEŠNJAVA NA ZMEŠNJAVO“

Mariborske vesti.

Maribor 30. novembra 1922.

m Kakor pes kost je pograbila škurbasta tetka s Koroške ceste »Taborjevo« tiskovno napako ter kliče državno pravdnitvo na pomoč, naj zapre vse taborite in list sploh ustavi, ker je tiskarski škrt v pojasnilu glede mestne hranilnice napravil iz »varnosti« »nevarnost«, kar je opazil vsak šolarček, če je čital dotično objavo. To so vedeli tudi gospodje krog »Straže«, ki so dobili od upravnega odbora mestne hranilnice popolnoma isto izjavo. Toda po svoji znani, bivšim feldkuratoma lastni animoznosti so nedolžno napako

takoj porabili v svojo gnusno agitacijo proti mestni hranilnici, ki hvala bogu ni domena klerikalcev, ne zaveda joč se, da so se s to otročarijo sami osmešili do goljih kosti.

m Epilog k pukovski slavi 45. pešpolka. V včerajšnji številki »Marburger Zeitung« čitamo izjavo gg. dr. Orosla in Naska, ki sta jo dala znanemu sotrudniku tega lista šelo po njegovem članku, v katerem je skušal na spravljiv način komentirati njun nastop pri g. polkovniku Draškiču glede slave 45. pešpolka. Čudimo se, da sta dotična gospoda šele sedaj občutila potrebo, da opravičita svoj nastop pred javnostjo, dasi je bil Nemcem z naše strani vržen očitek o neiskrenosti njihovega gesla »staatsreue«. Mi smo celo stvar z zanimanjem zasledovali in smo glede včerajšnjega članka v »Marburger Zeitung« zaprosili g. polkovnika Draškiča za pojasnilo. G. polkovnik nam je izjavil, da sotrudnik »M. Z.« ni točno reproduciral svojega razgovora z njim; ni res, da je g. polkovnik potrdil resničnost dr. Oroslove izjave. Gg. Nasko in dr. Orosel sta v svojem ustmenem razgovoru prosila g. polkovnika, naj intervenira pri županu, da Nemcem ne bo treba izobešati zastav povodom slavnostne proslave osvobođenja Maribora. G. polkovnik je na to odvrnil, da ni govora o kaki slavnostni proslavi, ki bi silila Nemce k izobešanju zastav. To sta delegata vzela lojalno na znanje in izročila spomenico, ki je g. polkovnik ni prečital v njuni navzočnosti. Ta spomenica pa je daleko pomembnejša, ker v nji zahteva g. Nasko v imenu Nemcev, da naj se pukovska slava preloži na kateri drugi dan. (Ta odstavek je jasno citiran v včerajšnji M. Z.) Tudi ni res, da bi g. polkovnik spravil pukovsko slavo v zvezo s praznikom sv. Mihajla; omenil je le, da ta slava slučajno pade na praznik sv. Mihajla, da pa polk izrečno slavi dan razoroženja nemških čet v Mariboru. G. polkovnik tedaj ni potrdil popolne resničnosti dr. Oroslove izjave, kakor zatrjuje poročevalec M. Z. Kar se tiče diskretnosti, pa je treba omeniti še to, da je dotična deputacija govorila v prisotnosti neke tuje osebe, torej je ni smatrati za tajno. — V bistvu se tedaj potrjuje to, da mariborski Nemci (vseeno, ali politično društvo ali kako drugo zastopstvo, ki mu oni takoj ne odpovedo kompetence) zahtevajo preložitve pukovske slave na kateri drugi dan. Razoroženje nemškega »Schutzwehra« je bila nujna konsekvence takratnih političnih vojaških razmer, ker v mestu nista mogli obstojati dve oboroženi sili. V sakamu človeku, ki pozna razmere, je jasno, da »Schutzwehr« ni bila paradna organizacija ali navadna mestna straža, marveč da je imela nalogo ohraniti Maribor Nemški Avstriji. Prvega decembra je bilo tudi formalno izvršeno ujedinjenje in s tem so naše čete postale del dotakratne srbske vojske, ki je bila skupina zmagovitih antantnih čet. Razoroženje »Schutzwehra« ni se tedaj morda izvršilo par dni pozneje, toda izvršiti bi se moralo. Vprašamo še enkrat: kako si morejo »državi zvesti« Nemci dovoliti tako poseganje v zadeve naše vojske in njena dejanja reducirati na nivo kakega »Schutzwehra«!

m Narodno-gospodarska akcija v Mariboru. Včeraj zvečer se je vršil v gostilni Orovič od obrtnega odseka demokratske stranke sklicani sestanek narodnih obrtnikov, trgovcev in drugih podjetnikov, ki so sklenili z ozirom na izzivalno nastopanje nemškega kapitala ob meji izdati za novo leto ličen »Mariborski koledar« z natančnim katastrom narodnih obrtnikov, trgovcev, industrijecev, zdravnikov, odvetnikov, gospodarskih pisarn, denarnih zavodov itd. Koledar, ki ga izdaja Slovensko trgovsko in slovensko obrtno društvo, se bo v več tisoč izvodih razširil med ljudstvom na deželi. Na včerajšnjem sestanku je bil izvoljen poseben redakcijski in finančni odbor. Redakcijski odbor vodi dr. Reisman, finančni pa trgovec Pinter. Koledar izide še pred božičem ter že danes opozarjamo nanj vso slovensko javnost.

m Dar PTL. Gospa Baier-Swary, tovarne za brusne kamne, je poslala okrajnemu glavarju 4000 K, da jih vporabi za dobrodelne namene. Gosp. glavar je izročil znesek protitriburku

lozni ligi, s čemur je imenovana gospa postala ustanovnica lige. Posnemajtel!

m Občni zbor »Podpornega društva za revne učence državne realke v Mariboru se je vršil v petek 24. novembra. Iz tajnikovega poročila je povzeti, da ima društvo letos 72 rednih, 17 dednih članov, (ki plačajo 50 Din.) in 3. ustanovnik (ki plačajo najmanj 100 Din.) Blagajnik je poročal, da je bilo 9072.15 Din. dohodkov in 5146.45 Din. izdatkov, torej za 1922-23 prabitka 3925.70 Din. Ker je prejšnji nemški odbor svoj čas naložil večino razpoložljivega premoženja v vojna posojila (2775 Din.), zato ta denar ni vstet med sedanja aktiva. Za nabavo šolskih knjig in risarskih potrebščin se je izdalo 3380 Din in v gotovini se je razdelilo med učence 1355 Din. Delovanje društva se namreč zdaj omejuje bolj na to, da preskrbi revnim učencem potrebne knjige in učila. Za 10 atlantov je treba šteti 1200 Din., in kaj je to pri toliki množini prosilcev! — Nato je bil za 1922-23 znova izvoljen prejšnji odbor (podpredsednik dr. Viktor Kac, tajnik Fran Ravnihar, blagajnik Ivan Bogovič in arhivar dr. Maks Kovačič). Tu di preglednika računov sta ostala ista (dr. Ant. Jerovšek in Malej Dolene). Predsednik društva je po pravilih vedno vsakokratni ravnatelj realke. — Društvo je res potrebno in vredno obilne podpore. To so uvideli tudi realci sami ki so med seboj nabrali 1611.45 Din. (za odbor I. Z.)

m Mariborski koledar. Vsakogar iz pridobitnih slojev v Mariboru, ki želi biti v seznamu narodnega katastra v Mariborskem koledarju, opozarjamo, da se zgledi pri Slovenskem trgovskem in obrtnem društvu ali pri tajniku koledarja uredniku »Tabora«, Ozimu, kjer se dobijo tudi vse potrebne informacije, zlasti pa tudi glede inseriranja.

m Ustanovni občni zbor društva stanovanjskih najemnikov za Maribor in okoliške občine Pobrežje, Studenci, Tezno, Novavas, Krčevina in Lajtersperk se vrši v nedeljo dne 3. decembra ob 9½ uri v mali kazinski dvorani v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Čitanje pravil. 3. Referat okrajnega sodnika, gospoda Vrable o pravnem razmerju med hišnim posestnikom in stanovanjskim najemnikom. 4. Volilni predsednik, njegovega namestnika, 8 odbornikov in preglednikov. 5. Določitev letne članarine. 6. Slučajnosti. Navsete glede kandidata za društvene funkcije sprejema predsednik pripravljalnega odbora gospod postajenačelnik Mohorko na Koroskem kolodvoru, oziroma gospod vižji člavčni upravitelj Meglič v uradnem posloju Ciril Metodova ulica, II. nadstropje, soba 9. — Sprejemanje članov se vrši pol ure pred ustanovnim občnim zborom. Pripravljalni odbor.

m Miklavžev večer mariborskega Sokola. Opozarjamo že danes na to lepo prireditve, ki se vrši dne 5. decembra v Narodnem domu. Vstopnina je zelo nizka, le 5 dinarjev. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Baloh na Grajskem trgu. Začetek je točno ob 8. uri zvečer, da se program hitro izvrši in se začne najpozneje ob ½10. uri ples.

m Na narodni praznik dne 1. decembra Mariborske banke ne uradujejo.

m Za delavstvo, ki išče zasluzka v tujini. Z uradne strani smo dobili obvestilo, da vlada v Avstriji in Nemčiji v zadnjem času velika brezposelnost. Avstrijska in nemška podjetja odpustajo trumoma svoje nameščence, najprej seveda inozemce, naše ljudi. V sled tega svarimo vse naše delavce in druge delojemalce, naj se ne podajajo v Avstrijo ali Nemčijo z namenom iskati zasluzka, ker bi bili sicer razočarani.

m Desetdinarske novčance na razprednicah. Policijski komisarijat nam sporoča, da se širijo po naši državi v Beogradu izdelane razprednice s sliko naših novih desetdinarskih novčanic. Ker ni izključeno, da ne bi kdo s temi razprednicami hotel oslepariti nepoučenih ljudi, je v interesu javnosti, da se take razprednice pobere ter odda pristojnim uradom, oziroma se jih o tem vsaj obvesti.

m Kolesarsko društvo »Edelweiss 1900«. Kakor se nam poroča, priredi imenovano društvo dne 10. januarja

1923 v Götzovi dvorani veliki venček, o katerem že lahko danes trdimo, da bo ena najlepših prireditev prihodnjega predpusta. Natančneje bomo pravočasno priobčili.

m Poučevalni odsek Izobraževalnega društva privatnih nastavlencev v Mariboru sporoča tem potom obiskovalcem raznih tečajev, da se vsled državnega praznika v petek dne 1. decembra pouk ne bode vršil.

m Plesni odsek Izobraževalnega društva privatnih nastavlencev v Mariboru vabi tem potom vse svoje člane in prijatelje društva na Miklavžev večer, ki se bode vršil dne 2. decembra v veliki dvorani Narodnega doma. Aranžer plesni učitelj g. F. Nemeč. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Konec ob 4. uri zjutraj. Za obilno udeležbo prosi odbor.

m Ujet morilec. Kotarska oblast v Cirkvenici je obvestila tukajšnji policijski komisarijat, da hoče nek Ivan Katuman, ki je obdolžen zavratnega umora, pobegniti preko meje na Francosko. Včeraj se je v Mariboru res pojavil ta možakar, ne vedoč, da ga že pričakuje roka pravice. Ko se je mislil odpraviti preko meje, je bil aretiran ter oddan pristojni oblasti.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpologo tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek, 30. novembra. Nečak. Ab. A.

Petek, 1. decembra. Ilirci. Svečana predstava v proslavo Narodnega praznika. Izven ab.

Soboto, 2. decembra. Običan čovek. Ab. C in kupon.

Nedeljo, 3. decembra. Nečak. Izven abon.

Kultura in umetnost

x Gerhard Hauptmann in ruski pisatelji. O priliki otvoritve nedavno osnovanega ruskega kluba književnikov v Berlinu, so njegovi člani izročili nemškemu pisatelju jubilahtu Gerhardt Hauptmannu posebno addresso, katero je sestavil Andrej Bjelij, a napisal rusko in nemško A. M. Remizov, dočim so jo podpisali vsi v Berlinu živeči ruski književniki. V adresi pozdravljajo Hauptmanna kot največjega nemškega pisatelja in človeka sedanjosti ter mu izrekajo svoje spoštovanje. Adresa končuje z besedami: »Naj bi naša skupna ljubezen do Goetheja, Tolstoja, Dostojevskega, Hauptmanna postala prava duševna in resnična vez ruskega in nemškega naroda!« Podpisani so: Bjelij, Remizov, Zajcev, Hodasavič, Berdjajev, Sidis Ajhenvald, Osorgin, Muratov, Čirikov, Gorki, Matuševič, Erenburg, Frank, Jaščenko, Škorski, Tolstoj Vengerov, Krandijevskaja, Minski, Odojevcev, Gal, Drozdov, Časternak, Ožup, Potapov in drugi.

x Nova Nittijeva knjiga. Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti izda začetkom decembra novo knjigo, v kateri razpravlja o rekonstrukciji Evrope. V tej knjigi bo objasniti sedanji finančni položaj evropskih držav ter vse zakulisno delovanje zaveznikov na raznih konferencah od 1. 1919 naprej.

Sokolstvo.

o Odsek za naraščaj Sokola v Mariboru priredi v nedeljo 3. decembra ob 14. uri v Narodnem domu Miklavža za svoj naraščaj. Že lansko leto smo videli ogromno množino dece, ki je pričakovala nestrpno in žarečih oči tega ljubega znanca vseh pridnih. Letos se bodo zbirali oddelki po navodilih svojih vaditeljev in vaditeljev ter skupno odkorakali v Narodni dom. Ker pa kaže letošnja statistika, da bo udeležba dece še ogromnejša od lanske — in zagtegedeli velika dvorana v galeriji vred prenapolnjena — se vrši prireditve izključno le za naraščaj in ni mogoče vabiti niti staršev. Odsek pričakuje, da bodo uvideli starši v razumevanjem naše teško stališče in postopanje ter poslali svojo deca k prireditvi z enakim zaupanjem, kot ga imajo do

vaditeljev v telovadnici. Radi tehničnih in drugih težkoč tudi ne bo razdelitve kakršnihkoli daril. Odsek pa je skrbel, da bo vzpored pester in zanimiv, da odnese deca tudi letos lepe spomine na prireditve. Zdravo!

Sport.

: ISSK Maribor :SK Primorje (Ljubljana) 5:6 (0:3). V nedeljo 26. novembra je igralo proti Mariboru Primorje iz Ljubljane. V prvem kakor tudi v začetku drugega polčasa je bil Maribor v popolni premoči ter vodil igro že z 4:0. Poraz Maribora ni upravičen, krivdo istmu je pripisati edino le desnemu branilcu Skrabarju, ki je v drugem polčasu neopaženo zapustil igrišče. Za Maribor so bili v dobri formi Pernat, Bratož in Stauber. Skrabarju pa, ki je že v drugič zapustil brez vsakega vzroka igrišče, bi se mu moralo dati zasluzeno prepoved igre, ker z nediscipliniranim moštvom si ne bo ISSK Maribor priboril nošenih lovorjevih vencov.

Objave.

§ Mestni kino. V petek, dne 1. decembra pričenja monumentalni film, »Sodoma in Gomora« v dveh delih, največja senzacija letošnje sezone, ki si je s svojo umetniško in tehnično lepoto osvojil celi svet. Film se je predvajal nekaj tednov na Dunaju pred popolnoma razprodano hišo in silnim odobravnjem. Po premijeri je občinstvo viharno aklamiralo režiserju Mihaelu Kertes in dan za dnem je dobival vagono cvetk od svojih oboževalcev. I. del »Greh« se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek. V petek dne 1. decembra se vrše predstave od ½15. ure dalje.

Gospodarstvo.

g Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru opozarja svoje stranke na to, da je Generalni inspektorat finančnega ministristva pod št. I. br. 28.454 opozoril vse trgovce-uvornike, da naj ne naročajo blaga iz inozemstva, dokler predhodno ne dobijo odobrenja od svojih odborov pri Narodni banki za promet z devizami in valutami, ker se jim naknadno ne bo dalo dovoljenja, niti za uvoz, niti za nakup deviz, če tudi je blago prišlo na carinarnico. Blago, ki bo vkljub tej opozoritvi prešlo našo mejo po 1. decembru 1922, se bo brezpogojno vrnilo nazaj.

Iz sovjetske Rusije.

Njeko.

(Novaja ekonomičeskaja politika.)

Komunistični gospodarski red v Rusiji je skrahiral. Po celi vrsti političnih in gospodarskih zmag je moral končno položiti orožje pred življenjski potrebnimi, ki so močnejše nego komunistične ideje in katerih komunistična produkcijska načela ne morejo zadovoljiti. Pred nekaj tedni je skozi vse časopise šel glas o velikem novem uspehu boljševizma oziroma njegovih gospodarskih načel. In vendar, kdor globlje vpogleda v to novo zmago boljševizma, vidi, da pomeni ta zmaga nič več in nič manj nego popolno uklonitev boljševizma pred realnim življenjem, obenem pa dokumentira veliko elastičnost in prilagodljivost boljševizma. Gre za novo sovjetsko gospodarsko politiko, za njeko (novaja ekonomičeskaja politika). Najbolje karakterizira to novo sovjetsko gospodarsko politiko pogodba, katero je sklenil nedavno Krasin v imenu sovjetske vlade z meko angleško kapitalistično skupino, z angleško-azijsko družbo ki jo slavi sovjetsko časopise kot veliko zmago. Svet ljudskih komisarjev sicer te pogodbe iz zgolj političnih razlogov ni odobril.

Današnja ruska država bazira na absolutizmu sovjetske vlade. Meščanstvu so odvzete vse politične in državljanske pravice in je brezpravno. Ruska vlada se trudi pridobiti inozemski kapital, da se udeleži na vzpostavitvi produkcije in hoče garantirati pravno varstvo, ki ga ne morejo nuditi sovjet-

ske uredbe, s posebnimi pogodbami. — Seveda je vsak tak kapitalist še vedno lahko v skrbeh, da mu kak lokalni sovjet pogodbeno zjamčenost pravic ne prizna. Ako podpis pogodbo, stori to v veri, da bo sovjetska vlada z vsemi razpoložljivimi sredstvi skušala izvesti obrambo njegovih pravic. Ker bi eden edini prelom pogodbe inozemske kapitaliste odgnal in bi se cela sovjetska »njeko« sesula v nič. Sovjetska vlada je sklenila že več podobnih pogodb, ki pa so le na papirju, mnoge pogajani pa je poteklo brezuspešno.

Seveda hočejo ruski boljševiki še vedno vzdrževati videz, da v Rusiji še vedno velja socialistični gospodarski red in da je privatna last produkcijskih sredstev prenehala. Zato so v vprašanju forme pogodb z inozemskimi kapitalisti še težki boji. Zato tudi bivšim domačim in inozemskim podjetnikom eksproprijiranih podjetij in tovarn ne vračajo kot lastnino, ampak v obliki zakupa. Tudi angleško-azijska družba je dobila v tej obliki zopet svoje tvornice in rudnike v zakup na 99 let. Ni treba biti prerok, če kdo trdi, da po 99 letih sovjetski sistem ne bo mogel več zakupnih objektov zopet dobiti v državno last. Ker je družba vsled komuniziranja svojih podjetij utrpela veliko škodo, vztraja na tem, da ji sovjetska vlada — za enkrat na papirju — plača odškodnino. Sovjetska vlada je odklonila to zahtevo, katere izpolnitev bi pomenilo priznanje zasebne lastnine. Zadeva se je končno rešila na ta način, da vlada plača družbi tekem 15 let dva milijona angleških funtov kot — podporo. Volk je sit, koza cela. Seveda se v pogodbah vpišejo tudi natančne določbe o delavskih mezdah in delavnem času, da se varuje videz komunističnih načel. Vendar pa si družba na drugi strani zagotuje popolnoma proste roke glede sprejemanja in odpuščenja delavcev in pogodba izrecno določa, da se delavski obratni sveti ne morejo vtikati v vodstvo obrata.

Svet ljudskih komisarjev je — kakor smo že omenili — pogodbo zavrzel, pa ne iz stališča varovanja komunističnih načel, ampak ker hoče s tem pritiskati na Anglijo, ki ne pripusti, da bi se Rusija pritegnila k pogajanjem o vprašanju Dardanel. Poligoma ozdravlja rusko narodno gospodarstvo od težkih udarcev, katere mu je zadjala vojna in pa komunistični eksperimenti. Šrembljenje, varovanje lažnih videz komunističnega družanskega reda, slabi voljo vlade in ji otežuje vzpostavitev produktivnega dela. Vendar je brez dvoma, da pot, katero je nastopil komunistični pogajanj z zastopniki kapitalizma, pelje v eno linijo, ki odgovarja današnjim življenjskim potrebam in zahtevam. Polna izvedba komunističnih načel je tudi v Rusiji nemogoča.

Iz življenja in sveta.

Usoda ruskih umetnikov.

Nek umetnik, ki je zadnje dni hotoval iz Rusije, je prinesel teške vesti o položaju ruskih umetnikov. Nekateri svetovno znani umetniki so umrli na najtežji način. Prof. Vladimir Makovski je umrl od glada v svojem stanovanju. Njegov sin Aleksander Makovski, tudi profesor akademije za umetnost, se živi s tem, da riše navadne slike in ilustracije ter dobiva za nje honorar in natura: kruh, krompir in sol. Član umetnostne akademije Novoskoljcev, čigar delo je znamenita slika »Zadnje minute metropolita Filipa«, je umrl osamljen v svojem stanovanju — tudi od glada. Ko so njegovi učenci siloma odprli stanovanje svojega odličnega profesorja, se jim je nudila strašna slika: truplo je bilo kar pokrito s paraziti. Umetnik Grabovski je končal s samomorom. Skulptorja Blocha so ustrelili, ker je pisal svoji ženi, da je bil prisiljen izdelati spomenike Roze Luxemburg, Marxa in drugih. Več sreče je imel znani slikar Majlavin, avtor slovite slike »Baby«, ki je dobil dovoljenje, da sme odpotovati v inozemstvo, to pa zato, ker je izdelal portrete Lenina, Trockega in Lunčarskega, s katerimi pa niso bili povsem zadovoljni.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(94)

»Predor jih požira več in več!«

»Mr. Harry Stillwell, banker, Chicago se je ustrelil. — Broker Williamson, 26. cesta, uničen, je zastupil sebe in svojo obitelj. — Fabricant Klepstedt, Hoboken, se je zagnal pod vlak podtalne železnice. — Vest, da se je stari Jakob Wolfsohn v Szentesu obesil, je ostala čisto neopažena.

Vladala je panika! Zaplala je tja čez in po Franciji, Angliji, Nemčiji, Avstriji in Rusiji. Najprej je preplavila Nemčijo ter jo v enem tednu, kakor Zedinjene države, potopila v nemir, tesnobo in strahoto.

Industrija, ki si je šele opomogla od posledic oktoberske katastrofe, je zaplula na dno. Njene papirje, — železo, jeklo, cement, baker, kabli, stroji, premog — ki so zaradi predora pogнали neznansko cvetje, so potegnile strmoglavljene predorske delnice s seboj v globočino. Premogarski kralji in topilničarski baroni so s predorom zaslužili ogromne imovine, sedaj pa niso hoteli riskirati niti beliča. Mezde so znižali, uvedli počitkovane ter na tisoče delavcev pogнали na cesto. Zaposleno delavstvo je proglasilo, da je z brezposelnim solidarno, in je delo popustilo s trdnim namenom, da se bo tokrat borilo do poslednjega diha in se ne bo v drugo dalo primamiti z obljubami, ki jih ti krivoprišežniki itak prelomijo, brž ko zopet posije solnce. Kadar so časi dobri, jim je delavstvo dobro dovolj, da jim pomaga množiti milijone, kadar pa so časi slabi, jih gonijo od sebe. Naj se rudniki le utope in talilne peči otroskajo!

Stavka se je pričela kakor vsaka druga. Vzplamnela je v kotlini okoli Lilla, Clermont-Ferranda in St. Etienne, švignila na ozemlje ob rekah Mosel, Saar in Ruhr ter na Šlesko. Angleški rudarji in topilničarji

in Ruhr ter na Šlesko. Angleški rudarji in topilničarji po Yorkshiru, Northumberlandu, Durhamu in južnem Walesu so proglasili sinpatijsko stavko. Canada in Države so se pridružile. Pošastno iskro je zaneslo čez Alpe v Italijo in čez Pireneje v Španijo. Zastalo je na tisoče krvavo rdečih in mrliško žoltilih tvornic po vseh deželah. Izmrila so cela mesta. Talilne peči so ugasnile, jamske konje so spravili iz rovov. Parniki so mirovali v pristaniščih, na pokopališčih spominjajočih, strnjeni v brodovja, da je štrlel dimnik pri dimniku. Sleherni dan je bil neocenljivo drag. Ker pa je panika denar jemala tudi drugim industrijam, je milijonska armada brezposelnih iz dneva v dan naraščala. Razmere so postale kritične. Železnice, elektrarne, plinarne so bile brez premoga. V Ameriki in Evropi ni vozila niti desetina vlakov in plovba parnikov čez Atlantsko morje je bila malone vsa zaustavljena.

Dogajali so se izgredi. Na Westfalski so tresketale puške strojinice in v Londonu so se ladjeniški delavci spopadli s policijo, da je tekla kri. To se je zgodilo 8. decembra. Ceste pri ladjenicah West India Docks so bile ta večer pokrite z mrtvci, delavci in redarji. 10. decembra je angleška delavska unija proglasila generalno stavko. Francoska, nemška, ruska in italijanska so storile isto in naposled se je pridružila ameriška unija.

To je bila novodobna vojna. Niso se po mašem spopadale prednje straže, vršila se je popolna bitka! V strnjenih frontah sta si nasproti stala delavstvo in kapital.

Že čez malo dni so se čutile strahote tega boja. Statistične številke hudodelstev, pomiranj otrok in dojenčkov so šle grozotno kvišku. Hrana za milijone ljudi je po železničnih vozovih in bočinah ladij gnila in se ugonabljala. Vlade so na pomoč jemale vojaštvo. Toda čete, sestavljene iz proletarcev, so se pasivno protivile, so vršile, kar jim je bilo ukazano, uspeha pa le ni bilo nikakega, in časi niso bili takšni, da bi se smele rabiti ostre represalije. Proti božiču so bila velika mesta Chicago, Newyork, London, Pariz, Berlin, Hamburg, Dunaj, Petrograd, čisto brez luči in v ne-

varnosti, da jih bo lakota izstradala. Ljudje so v stanovanjih prezebali, in kdor je bil slaboten in nadožen, je bil pogubljen. Vsak dan so se dogajali požigi, plenitve, sabotaže, tatvine. Grozila je pošast revolucije . . .

Toda mednarodna delavska zveza se ni umaknila ni za črevelj na široko in je zahtevala zakone, ki bi delavca varovali samovoljnosti kapitala.

Sredi teh nemirov in strahot je predorski sindikat še vedno stal pokoncu. Bil je podoben razbiti ladji in je ves preluknjan hreščal v vseh sklepih, a je stal!

To je učinil Lloyd. Lloyd je sezval zborovanje veleupnikov in je prišel sam, da bi imel govor, česar zaradi svoje nadožnosti ni storil že dvajset let. Sindikat ne sme pasti! Časi so obupni in padec sindikata bi svetu povzročil nepovedno gorje. Predor se da rešiti, a je treba ravnati preudarno! Če bi se sedaj storil taktičen pogrešek, bi bila njegova usoda odločena za vselej in razvijajoča se industrija bi bila vržena za dvajset let nazaj.

(Dalje prihodnjich.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Prodaja soli.

V soboto, dne 2. decembra 1922 ob 1/2 16. (1/2 4) uri popoldne se bo v smislu čl. 343 trg. zak. vršila na tovornem glavem kolodvoru južne železnice v Mariboru javna dražba pol vagona (5000 kg) soli v 100 vrečah po 50 kg. Dražbeni pogoji se bodo pred dražbo razglasili.

V Mariboru, dne 29. novembra 1922.

2389

Dr. Josip Barle, kr. notar.

Petek
KLUB-

Gostovanje 10-letne umetnice na gostih

ELLA KASTELIZ

B-A-R

1. decembra

veliki elitni koncert

Pomnožen orkester, salonska godba J. Kaplanek

Petek

VELIKA

Začetek popoldan ob 4 1/2

Koncert slavenskih komponistov

NAVADNE CENE!

KAVARNA

Mala oznanila.

Damski plašč na prodaj. — Stolna ulica 1, III. nadstropje, vrata 9. 2386

Delavci se vzamejo na hrano. Vpraša se pri hišnici Gosposka ulica 23. 2387 2-1

Sprejme se takoj soliden gospod kot sostanovalec k mirnemu solidnemu gospodu. Vpraša se Maistrova ulica št. 18 pri hišniku. 2388

Stroj za šivanje (Ringschiff), omara, postelje, divan, 8 kg perja, žimnice, sifrik-madrace, nočne omarice, mize, umivalniki, stensko zrcalo brušeno, otročja postelja, pregrinjala za postelje. Vpraša se: Rotovski trg 8, I. ndstr., levo. 2390

Primerna Miklavževa in božična darila! Elegantne bele obleke, kostumi, plašči, kožuhi, klobuki, čevlji, kovčeki, ročna dela, perilo, lepi stekleni nadevki, zelo lepe vaze, nipe, različne ure. zlati in srebrni okraski, velike žlice iz kina-srebra, karfndl, podobe, okvirji za podobe in fotografije, kozarci za pivo, vrči, male mizice, garnituro za pušace in različne stvari se kupuje najceneje v Mariboru Cankarjeva ulica 2, II. ndstr., levo. 2394

Tovarna pohištva Koroska cesta 46, Hochnegger in drugovi, ima v zalogi spalne in jedilne sobe kakor tudi kuhinjske oprave po tvorniških cenah. Sprejme tudi vsako mizarско delo. 2346 10-5

Popolnoma nova nerabljena spalnica iz trdega lesa se po ceni proda. Vpraša se od 14.-16. ure Vrazova ulica 3, III. ndstr. 2378 3-2

Dobre hrano dobijo gospodje in gospe. Koroska cesta št. 18, dvorišče. 2175 2-2

Primeren nakup! Elegantna damske kostume, primerne za božična darila: Crai kostum, bogato s sealskim obložen, drap sukneni plašč, drap kostum, vijoličasta plesna obleka in ena esape-obleka. Vprašati pri barvarju Nedog, Gosposka ulica 33. 2372 3-3

Koristite se z najsolidnejšimi cenami v novi modni trgovini B. Veselinović & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26 2370 8-2

Išče se mobilirana soba za solidnega gospoda. Pisemne ponudbe pod „Činovnik“ na upravo. 2368 3-3

Zastave različnih velikosti po zelo nižani ceni prodaja razstavni odbor Pokrajinske obrtne razstave, Aleksandrova cesta 22. 2360 5-5

Zamenjava stanovanja. — Snažno stanovanje v Sodni ulici z eno sobo in kuhinjo se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo, event. tudi v okolici. Naslov pove uprava. 5-4

Božična darila

Preproge
Zavese
Odeje 2349 10-3

Pregrinjala
Kožuhi

Podobe
Lesene svetiljke
Kristalni kozarci
Umetni porcelan
Pohištvo

Največja izbira
Znižane cene

Trgovina pohištva
KAROL PREIS
MARIBOR
Gosposka ul. 20

Ceniki zastoni
Ogled prost

Kolarskega pomočnika

za takojšnji nastop iščem. Stanovanje, hrana in pranje prosto. Ferdinand Brukmeister, Vas Blauc št. 31, Gornja Kungota. 2392

Dobre kranjske klobase

Velika izbira konjaka in likerjev

Dnevno sveže pitane goske

kakor tudi drugo specerijsko in delikatesno blago nudi po najnižjih dnevni cenah

tvrdka Vračarič & Sorn
Jurčičeva ulica 11. 2391

Najnižje cene!

manufakturnemu blagu za obleke, perilu 2-1 in krojaškimi potrebščinam so pri tvrdki 2393

M. Feldin

Grajski trg št. 1 Maribor Vetrinjska ulica

Stojnina na železnici povišana

za Din 10.— na urol
Za brzo prevažanje dospelih pošilk se priporoča

JADRAN d.z.o.z.

prej REITINGERJEV naslednik.
PISARNA MELJSKA CESTA 1 - TELEFON ST. 35.

Največje in najstarejše podjetje za prevažanje v mestu.
32 vozov, 5 pohišt. vozov, 2 tov. avtomobila. 2300 10-6

BERSON

Gumijevi podpetniki

in podplati

napravijo Vaše obuvalo trpežno in elegantno.

Dobiva se v vseh boljših trgovinah usnja in na debelo pri: BERSON-KAUČUK D. D. Zagreb, Wilsonov trg 7. 2380 10-1

Prima koroški beli krompir ter orehi

se dobijo v vsaki množini po ugodni ceni pri Feliksu Pučko, trgovina delikates, Maribor, Aleksandrova cesta 31. 2384

KLOBUKE

ter razno modno in galanterijsko blago v veliki 2318 izbiri in najceneje pri 10-6

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Seno, slame, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge doželne pridejke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328